

## Doprovázení umírajících a pozůstalých (kód: 69-056-M)

Autorizující orgán: Ministerstvo pro místní rozvoj  
Skupina oborů: Osobní a provozní služby (kód: 69)  
Týká se povolání:  
Kvalifikační úroveň NSK - EQF: 4

### Odborná způsobilost

| Název                                            | Úroveň |
|--------------------------------------------------|--------|
| Sebereflexe doprovázejícího                      | 4      |
| Orientace v rituálech souvisejících se smrtí     | 4      |
| Doprovázení umírajících                          | 4      |
| Doprovázení pozůstalých                          | 4      |
| Vypravování pohřbu                               | 4      |
| Základní orientace v oblasti postmortálních práv | 5      |
| Vykonávání poslední vůle                         | 5      |

### Platnost standardu

Standard je platný od: 14.10.2015

## Kritéria a způsoby hodnocení

### Sebereflexe doprovázejícího

| Kritéria hodnocení                                                                            | Způsoby ověření |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|
| a) Reflektovat vlastní postoj ke smrti                                                        | Ústní ověření   |
| b) Zhodnotit osobní důvody kandidáta pro doprovázení umírajících a pozůstalých                | Ústní ověření   |
| c) Popsat objektivní důvody pro přerušení nebo ukončení doprovázení umírajících a pozůstalých | Ústní ověření   |

**Je třeba splnit všechna kritéria.**

### Orientace v rituálech souvisejících se smrtí

| Kritéria hodnocení                                                                                                                                                                                    | Způsoby ověření |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|
| a) Popsat jednotlivé druhy rituálů, které se v České republice běžně provádějí u lůžka umírajícího                                                                                                    | Ústní ověření   |
| b) Objasnit důležitost a význam pohřebních a smutečních obřadů, hřbitovů a pietních míst v České republice a vysvětlit zákonné podmínky zřízení pomníčku u míst tragických nehod (pozitiva, negativa) | Ústní ověření   |
| c) Rozlišit a popsat jednotlivé fáze umírání                                                                                                                                                          | Písemné ověření |
| d) Vysvětlit důvody a zákonné podmínky pro pravidelnou návštěvu umírajícího ve zdravotnických nebo sociálních zařízeních                                                                              | Ústní ověření   |

**Je třeba splnit všechna kritéria.**

### Doprovázení umírajících

| Kritéria hodnocení                                              | Způsoby ověření                      |
|-----------------------------------------------------------------|--------------------------------------|
| a) Provést rozhovor s umírajícím na téma jeho poslední vůle     | Praktické předvedení                 |
| b) Předvést každodenní péči o psychickou pohodu umírajícího     | Praktické předvedení a ústní ověření |
| c) Zprostředkovat umírajícímu na jeho přání návštěvu duchovního | Praktické předvedení                 |
| d) Aktivně naslouchat umírajícímu                               | Praktické předvedení                 |
| e) Umýt a obléci tělo zemřelého                                 | Praktické předvedení                 |

**Je třeba splnit všechna kritéria.**

### Doprovázení pozůstalých

| Kritéria hodnocení                                                                                                                | Způsoby ověření                      |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------|
| a) Vyhledat osoby blízké zemřelému a kontaktovat je                                                                               | Praktické předvedení a ústní ověření |
| b) Vyjmenovat způsoby, jak spolupracovat s příbuznými umírajícího                                                                 | Ústní ověření                        |
| c) Uplatnit metody a techniky pro usnadňování průběhu procesu truchlení                                                           | Praktické předvedení a ústní ověření |
| d) Charakterizovat specifika doprovázení pozůstalých dětí, dospívajících, dospělých a seniorů                                     | Ústní ověření                        |
| e) Popsat vhodné formy doprovázení pozůstalých s fyzickým handicapem                                                              | Ústní ověření                        |
| f) Vysvětlit význam vzpomínek na zemřelého v procesu truchlení                                                                    | Ústní ověření                        |
| g) Charakterizovat odlišnosti při individuální a komunitní práci s emocemi pozůstalých v důsledku hromadných neštěstí a katastrof | Ústní ověření                        |

**Je třeba splnit všechna kritéria.**

### Vypravování pohřbu

| Kritéria hodnocení                                                                                                                                                                | Způsoby ověření      |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------|
| a) Uvést způsoby zajištění přechodného uložení lidských pozůstatků v domácím prostředí                                                                                            | Ústní ověření        |
| b) Ve spolupráci s lékařem provádějícím prohlídku těla zemřelého a zástupcem registrované církve nebo náboženské společnosti navrhnout přiměřenou dobu obřadu nad tělem zemřelého | Ústní ověření        |
| c) Vyjmenovat všechny potřebné dokumenty k vypravení pohřbu                                                                                                                       | Ústní ověření        |
| d) Předvést, jak zařídit občanský pohřeb dle poslední vůle zemřelého do země                                                                                                      | Praktické předvedení |
| e) Předvést, jak zařídit důstojný pohřeb v úzkém rodinném kruhu svépomocí                                                                                                         | Praktické předvedení |
| f) Připravit podklady pro žádost o pohřebné včetně pohřebného pro mrtvě narozené dítě, vdovský (vdovecký), sirotčí důchod apod.                                                   | Praktické předvedení |

**Je třeba splnit všechna kritéria.**

### Základní orientace v oblasti postmortálních práv

| Kritéria hodnocení                                                                                                                | Způsoby ověření |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|
| a) Vysvětlit sousloví „právo na život“ a „lidská důstojnost“                                                                      | Ústní ověření   |
| b) Vyjmenovat jednání odporující Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod (čl. 8)                                       | Ústní ověření   |
| c) Vyjmenovat způsoby ochrany osobnosti post mortem podle občanského zákoníku                                                     | Ústní ověření   |
| d) Popsat postup při darování těla zemřelého anatomickému ústavu v České republice                                                | Ústní ověření   |
| e) Objasnit, kdy a za jakých okolností se v České republice provádí absolutně povinná pitva a kdy je naopak nutné pitvu odmítnout | Ústní ověření   |
| f) Popsat postup při darování orgánů umírajícího (zemřelého) včetně příspěvku Ministerstva zdravotnictví pro vypravitele pohřbů   | Ústní ověření   |

**Je třeba splnit všechna kritéria.**

### Vykonávání poslední vůle

| Kritéria hodnocení                                                                                                                                                                               | Způsoby ověření                      |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------|
| a) Vysvětlit postup a vytvořit vzor sepsání platné závěti, dědické smlouvy a ústní formy závěti v souladu s dědickým právem v České republice                                                    | Praktické předvedení a ústní ověření |
| b) Vysvětlit, jak dbát o řádné splnění poslední vůle zemřelého a plnění jeho pokynů s péčí řádného hospodáře                                                                                     | Ústní ověření                        |
| c) Vysvětlit a vytvořit vzor odkazu zemřelého pro případ smrti podle občanského zákoníku                                                                                                         | Praktické předvedení                 |
| d) Popsat způsob vymáhání pohledávky vypravitele za náklady pohřbu po dědicích a vysvětlit, jak zabránit jejímu promlčení                                                                        | Ústní ověření                        |
| e) Vysvětlit rozdíl mezi řízením o dědictví a zajištěním uspořádání majetkových poměrů po smrti zůstavitele, rozlišit roli notáře jako soudního komisaře a vykonavatele závěti v České republice | Ústní ověření                        |

**Je třeba splnit všechna kritéria.**

## Organizační a metodické pokyny

### Pokyny k realizaci zkoušky

Autorizovaná osoba informuje, které doklady musí uchazeč předložit, aby zkouška proběhla v souladu s platnými právními předpisy.

Před zahájením vlastního ověřování musí být uchazeč seznámen s pracovištěm a s požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (BOZP) a požární ochrany (PO). Zdravotní způsobilost není vyžadována.

Autorizovaná osoba oznámí uchazeči písemně termín a místo konání zkoušky. Součástí pozvánky bude přehled právních pramenů, především občanského zákoníku, zákona o zdravotních službách a zákona o pohřebnictví.

Před zahájením zkoušky potvrdí uchazeč písemně zkoušejícímu, že není v době konání zkoušky sám v roli pozůstalého, popř. že od úmrtí osoby blízké uplynulo více než 15 měsíců.

Zkouška probíhá ve vhodně upravené místnosti, aby bylo možné navodit atmosféru soukromí a klidu pro vykonání praktické části zkoušky. Formu navození modelových situací určí autorizovaná osoba (zvukový záznam, fiktivní telefonický rozhovor, účast figuranta v roli truchlícího nebo umírajícího apod.) Praktické předvedení u kompetencí

Doprovázení umírajících a Doprovázení pozůstalých probíhá vždy s figurantem (hráčem role umírajícího nebo pozůstalého), který musí být empatický a disponovat výrazovými prostředky (herectvím) tak, aby dokázal projevit odpovídající emoce.

Jako součást přípravy na zkoušku je doporučeno vyplnění dotazníku uchazečem o zkoušku. Dotazník k vyplnění předá uchazeči autorizovaná osoba. Dotazník bude uveřejněn na [www.mmr.cz](http://www.mmr.cz).

Praktické ověřování se provádí řešením rozmanitých modelových situací s hráčem role (figurantem), který hraje roli "umírajícího" a "pozůstalého" dle rámcového scénáře autorizované osoby.

Figurant musí porozumět dané situaci.

Doporučujeme, aby praktická část zkoušky byla zaznamenána audiovizuálně a archivována po dobu trvání udělené autorizace.

### Výsledné hodnocení

Zkoušející hodnotí uchazeče zvlášť pro každou kompetenci a výsledek zapisuje do záznamu o průběhu a výsledku zkoušky. Výsledné hodnocení pro danou kompetenci musí znít „splnil“ nebo „nesplnil“ v závislosti na stanovení závaznosti, resp. nezávaznosti jednotlivých kritérií u každé kompetence. Výsledné hodnocení zkoušky zní buď „vyhověl“, pokud uchazeč splnil všechny kompetence, nebo „nevyhověl“, pokud uchazeč některou kompetenci nesplnil. Při hodnocení „nevyhověl“ uvádí zkoušející vždy zdůvodnění, které uchazeč svým podpisem bere na vědomí.

### Počet zkoušejících

Zkouška probíhá před zkušební komisí složenou ze 2 členů, kteří jsou autorizovanou fyzickou osobou s autorizací pro příslušnou profesní kvalifikaci nebo autorizovaným zástupcem autorizované podnikající fyzické nebo právnické osoby s autorizací pro příslušnou profesní kvalifikaci.

### Požadavky na odbornou způsobilost autorizované osoby, resp. autorizovaného zástupce autorizované osoby

Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby musí splňovat alespoň jednu z následujících variant požadavků:

- a) Vysokoškolské vzdělání alespoň bakalářského studijního programu a nejméně 5 let praxe v řídicích činnostech v oblasti zdravotnických nebo sociálních či pohřebních služeb, z toho minimálně 1 rok v období posledních dvou let před podáním žádosti o autorizaci.
- b) Profesionální kvalifikace *doprovázení umírajících a pozůstalých*, střední vzdělání s maturitní zkouškou a nejméně 5 let praxe v řídicích činnostech v oblasti zdravotnických nebo sociálních či pohřebních služeb, z toho minimálně 1 rok v období posledních dvou let před podáním žádosti o autorizaci.

Další požadavky:

- Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby, která nemá odbornou kvalifikaci pedagogického pracovníka podle zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, nebo nemá odbornou kvalifikaci podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, nebo praxi v oblasti vzdělávání dospělých (včetně praxe z oblasti zkoušení), nebo nemá osvědčení o profesní kvalifikaci 75-001-T lektor dalšího vzdělávání, musí být absolventem přípravy zaměřené zejména na praktickou aplikaci části první, hlavy III a IV zákona č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání) ve znění pozdějších předpisů, a přípravy zaměřené na vzdělávání a hodnocení dospělých s důrazem na psychologické aspekty zkoušení dospělých v rozsahu minimálně 12 hodin.
- Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby, musí být schopna organizačně zajistit zkušební proces včetně vyhodnocení na PC a vydání jednotného osvědčení (stačí doložit čestným prohlášením).

Žadatel o udělení autorizace prokazuje splnění požadavků na odbornou způsobilost předložením dokladu nebo souboru dokladů o získání odborné způsobilosti autorizujícímu orgánu nebo jiným postupem stanoveným autorizujícím orgánem.

Žádost o autorizaci naleznete na stránkách autorizujícího orgánu: Ministerstvo pro místní rozvoj, [www.mmr.cz](http://www.mmr.cz).

### Nezbytné materiální a technické předpoklady pro provedení zkoušky

Místnost pro vykonání zkoušky

PC, telefon popř. audiovizuální technika

Figurant (herec) v roli pozůstalého a umírajícího

Pomocník pro manipulaci s tělem zemřelého

Místnost pro úpravu zemřelých s tekoucí vodou

Lidské pozůstatky do týdne od úmrtí, ke kterým se nikdo nehlásí

List o prohlídce zemřelého

Emitní miska, vata/gáza, obvaz, čtverečky buničiny, dřevěné lopatky, táč k uložení věci zemřelého, jednorázový empír, jednorázové gumové rukavice, jednorázovou zástěru, jednorázovou roušku či ústenku, jednorázový kryt hlavy, jednorázové papírové utěrky, tampóny, vlhké ubrousky, vatu, sáčky na biologický odpad, netkané textilie Pervin/Perlan

Závěť

Osobní věci zemřelého (mobil, diář, záznamník apod.)

Postel

Rubáš

Prostěradlo

Papírové utěrky a kapesníky

Teplá a studená voda, umyvadlo, WC

Hygienické potřeby (ručník, mýdlo, žinka, hřeben, holení apod.)

Rukavice

K žádosti o udělení autorizace žadatel přiloží seznam svého materiálně-technického vybavení dokládající soulad s požadavky uvedenými v hodnoticím standardu pro účely zkoušky. Pokud žadatel bude při zkouškách využívat materiálně-technické vybavení jiného subjektu, přiloží k žádosti o udělení nebo prodloužení platnosti autorizace smlouvu (popřípadě smlouvy) umožňující jeho užívání nejméně po dobu 5 let ode dne podání žádosti o udělení nebo prodloužení platnosti autorizace.

### Doba přípravy na zkoušku

Celková doba přípravy na zkoušku (včetně případných časů, kdy se uchazeč připravuje během zkoušky) je 15 až 30 minut. Do doby přípravy na zkoušku se nezapočítává doba na seznámení uchazeče s pracovištěm a s požadavky BOZP a PO.

### Doba pro vykonání zkoušky

Celková doba trvání vlastní zkoušky (bez času na přestávky a na přípravu) je 4 až 6 hodin (hodinou se rozumí 60 minut). Zkouška může být rozložena do více dnů.

## Autoři standardu

### Autoři hodnoticího standardu

Hodnoticí standard profesní kvalifikace připravila SR pro ostatní služby, ustavená a licencovaná pro tuto činnost HK ČR a SP ČR (AK ČR).

Na tvorbě se dále podílely subjekty zastoupené v pracovní skupině:

Ing. Jiří Haman, Vazby květin, s. r. o.

Katedra sociologie a andragogiky Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci

Magistrát města Jihlavy

Tobit, o. s.